

POMORSKI PRIJEVOZI

UGOVORI O PRIJEVOZU PUTNIKA MOREM

UGOVORI O PRIJEVOZU PUTNIKA I PRTLJAGE MOREM

IZVORI PRAVA:

Interni:

- Pomorski zakonik (čl. 598.-633., sadržajno odgovara rješenjima Atenske konvencije iz 1974. kako je izmijenjena Protokolima iz 1976. odnosno 1990.);
- Zakon o obveznim odnosima (čl. 694.-698.)

Pomorski zakonik primjenjuje se na one ugovore na koje se ne primjenjuje Uredba EU 392/2009 kao i na one ugovore o prijevozu putnika i prtljage na koje se ne primjenjuje Protokol Atenske konvencije iz 2002.

EU propisi – Uredba 392/2009, Uredba 1177/2010, Direktiva 2009/20 o osiguranju brodara za pomorske tražbine

Međunarodni ugovori

- Protokol iz 2002. o izmjenama i dopunama Atenske konvencije o prijevozu putnika i njihove prtljage morem, iz 1974. RH država stranka; RH istodobno otkazala izvornu AK iz 1974. i njezine Protokole iz 1976. odnosno 1990.
- *Konvencije i protokoli o općem ograničenju odgovornosti brodovlasnika (LLMC 1976 i PLLMC 1996)*

**• RAZLIČITA PRAVNA UREĐENJA ZA UNUTARHRVATSKI , EU ODNOSNO
MEĐUNARODNI PRIJEVOZ PUTNIKA MOREM**

UGOVOR O PRIJEVOZU PUTNIKA

Ugovor kojim se prijevoznik obvezuje da će prevesti putnika brodom a putnik se obvezuje da će platiti prevozninu

Prevoznina – pravno bitan element ugovora

Putnik i put – stvarno bitni elementi ugovora

Vrijeme prijevoza:

1. Vrijeme dok je putnik na brodu
2. Vrijeme dok se obavljaju radnje ukrcavanja i iskrcavanja
3. Vrijeme “sporednog prijevoza” (uvjetno)

OSOBE IZ UGOVORA O PRIJEVOZU PUTNIKA

- Prijevoznik – osoba koja je sklopila ugovor o prijevozu
- Stvarni prijevoznik – nije sklopio ugovor o prijevozu, ali je vlasnik broda, naručitelj ili brodar broda koji stvarno obavlja prijevoz u cijelosti ili djelomično; solidarno s prijevoznikom odgovara za obveze iz ugovora u pogledu dijela prijevoza koji obavlja;
- Putnik – osoba koja se prevozi brodom na temelju ugovora o prijevozu ili koja prati vozilo ili žive životinje koje se prevoze na temelju ugovora o prijevozu stvari

PUTNA KARTA

- Obaveza prijevoznika;
- Nepostojanje, neispravnost ili gubitak putne karte ne utječe na postojanje, valjanost i sadržaj ugovora o prijevozu;
- Oboriva je predmnjeva da sadržaj putne karte odgovara sklopljenom ugovoru;
- Vrste putne karte:
 - a) na ime
 - b) na donositelja

OBVEZE UGOVORNIH STRANA

■ Obveze prijevoznika:

a) uredno (bez zakašnjenja i prekida) prevesti putnika od polazišta do odredišta i bez povrede putnikova tjelesnog integriteta – glavna obveza;

b) prehrana putnika (uvjetno), zabava na brodu – sporedne obveze, nisu nužne za izvršenje prijevoza;

■ Obveze putnika:

a) platiti prevozninu – glavna obveza

b) poštivati red na brodu i upute članova posade, ne ugrožavati brod, stvari i druge osobe na brodu - sporedne obveze

ODGOVORNOST ZA ŠTETE PRI PRIJEVOZU PUTNIKA MOREM – TKO SVE MOŽE BITI ODGOVORAN?

1. **Prijevoznik**
 2. **Stvarni prijevoznik**
 3. **Njihovi radnici i zastupnici**
- **Za svoje radnike prijevoznik i stvarni prijevoznik odgovaraju samo u slučajevima kada su te osobe prouzročile štetu radeći u okviru svojih dužnosti na brodu.**

ODGOVORNOST PRIJEVOZNIKA ZA ŠTETU ZBOG SMRTI I TJELESNE OZLJEDE PUTNIKA – *PRAVNO UREĐENJE KADA SE PRIMJENJUJE POMORSKI ZAKONIK*

PRINCIPI ODGOVORNOSTI

- U pravilu, prijevoznik odgovara prema principu DOKAZANE KRIVNJE
- Izuzetno, prijevoznik odgovara prema principu PRETPOSTAVLJENE KRIVNJE u slučajevima:
 - Brodolom;
 - Sudar;
 - Nasukanje;
 - Eksplozija;
 - Požar;
 - Mana broda

ŠTO TUŽITELJ MORA DOKAZATI?

- Da se štetni događaj zbio za vrijeme prijevoza;
- Da je za nastanak štetnog događaja kriv prijevoznik (stvarni prijevoznik) ili osoba za čija djela prijevoznik odgovara (izuzetci u slučajevima odgovornosti prema principu pretpostavljene krivnje!);
- Visinu pretrpljene štete.

OGRANIČENJE ODGOVORNOSTI PRIJEVOZNIKA (I OSTALIH POTENCIJALNIH TUŽENIKA)

- Ograničenje odgovornosti:
175.000 SDR/putnik i putovanje

GUBITAK POVLASTICE OGRANIČENJA ODGOVORNOSTI

- Šteta je nastala zbog radnje ili propusta koji je prijevoznik učinio, bilo u namjeri da prouzroči štetu, bilo bezobzirno znajući da bi šteta vjerojatno mogla nastati (čl. 623. PZ)

OPĆE OGRANIČENJE ODGOVORNOSTI PRIJEVOZNIKA - BRODARA

- Dodatno ograničenje, primjenjuje se u pogledu tražbina SVIH putnika koji su pretrpili štetu u istom događaju
- Povlasticu dodatnog ograničenja imaju, uz brodara, i vlasnik broda, naručitelj prijevoza iz brodarskog ugovora, osobe koje rade za brodara. Isti položaj ima i osiguratelj.
- 175 000 SDR X broj putnika koje je brod ovlašten prevoziti (P 1996 na K 1976, PZ)
- Direktiva 2009/20 o osiguranju odgovornosti brodovlasnika za pomorske tražbine (u EU na snazi od 1.1.2012., implementirana u pravni poredak RH izmjenama PZ iz 2013.)

ISKLJUČENJE, ODNOSNO UBLAŽENJE PRIJEVOZNIKOVE ODGOVORNOSTI

- Ako prijevoznik dokaže da su smrt, odnosno tjelesna ozljeda putnika u cijelosti ili djelomično prouzročeni krivnjom putnika ili njegovim ponašanjem koje se ne može smatrati uobičajenim.

STVARNOPRAVNA ODGOVORNOST VLASNIKA BRODA

- Tražbine za štetu zbog smrti i tjelesne ozljede putnika, uperene protiv vlasnika, broдача, zakupca ili poslovođe, osigurane su pomorskim privilegijem. Brodovlasnik za te tražbine odgovara (i) stvarnopravno – brodom u vezi s kojim je tražbina nastala (članak 241., st. (1)., t. 2. PZ).

ZASTARA TRAŽBINA IZ UGOVORA O PRIJEVOZU PUTNIKA

- Zastarni rok: 2 godine – produljenje ?
- Početak računanja:
 - a) *u slučaju tjelesne ozljede za vrijeme prijevoza: od dana iskrcaja putnika;*
 - b) *u slučaju smrti za vrijeme prijevoza: od dana kada je brod stigao (ili trebao stići) u luku namjeravanog iskrcaja;*
 - c) *u slučaju tjelesne ozljede za vrijeme prijevoza s posljedicom smrti nakon iskrcaja: od dana smrti, uz apsolutni zastarni rok od 3 godine od dana iskrcaja*

POMORSKI PRIJEVOZI

PROTOKOL ATENSKE KONVENCIJE IZ 2002. GODINE

**ODGOVORNOST ZA ŠTETU ZBOG
SMRTI I TJELESNE OZLJEDE
PUTNIKA (STOP)**

PRINCIPI ODGOVORNOSTI

- Šteta posljedica POMORSKE NEZGODE ili ne?

POMORSKA NEZGODA:

- Brodolom;
- Prevrnuće broda;
- Sudar;
- Nasukanje broda;
- Eksplozija na brodu;
- Požar na brodu;
- Mana broda

ŠTETA JE POSLJEDICA POMORSKE NEZGODE

- Princip relativne objektivne (kauzalne) odgovornosti do iznosa od 250 000 SDR po putniku i štetnom događaju

Egzoneracijski razlozi:

- Nezgoda je posljedica rata, neprijateljstava, građanskog rata ili izuzetne, neizbježne i nesavladive prirodne pojave;
- Nezgoda je u cijelosti prouzročena radnjom ili propustom treće osobe učinjenima s namjerom da se prouzroči šteta

Vrijedi opće pravilo oslobođenja (umanjenja) odgovornosti zbog krivnje ili neuobičajenog ponašanja putnika

ŠTETA JE POSLJEDICA POMORSKE NEZGODE (nastavak)

- Ako šteta premašuje 250 000 SDR , za “višak” iznosa, sve do 400 000 SDR, prijevoznik odgovara prema principu **PRETPOSTAVLJENE KRIVNJE**.
- *Opt-out* klauzula – **UVOĐENJE NEOGRANIČENE ODGOVORNOSTI**

ŠTETA NIJE POSLJEDICA POMORSKE NEZGODE

- Prijevoznik odgovara prema principu DOKAZANE KRIVNJE
- Granica odgovornosti: 400 000 SDR po putniku i štetnom događaju
- *Opt-out* klauzula – uvođenje neograničene odgovornosti

OSTALE NOVINE PROTOKOLA IZ 2002.

- Obvezno osiguranje odgovornosti za štete zbog STOP u iznosu od 250 000 SDR (obaveza prijevoznika koji stvarno izvršava čitav prijevoz ili dio prijevoza, svjedodžba, kontrola)
- Direktna tužba protiv osiguratelja radi naknade štete zbog STOP
 - visina obveznog osiguranja je granica osigurateljeve odgovornosti ;
 - osiguratelj može koristiti sva prava koja ima njegov osiguranik, osim likvidacije i stečaja, uključujući i *wilful misconduct* obranu

ZAPREKE ZA PRIHVAĆANJE ATENSKJE KONVENCIJE IZ 2002.

- Odgovornost za štetu koja je prouzročena terorizmom i ratnim rizicima uopće (... rat, revolucija, pobuna, neprijateljstva, ustanak, zapljena broda, torpediranje broda, miniranje, terorizam, konfiskacija);
- Visoke granice odgovornosti i osiguranje;

IMO REZERVA I SMJERNICE ZA IMPLEMENTACIJU ATENSKE KONVENCIJE 2002

- Rezerva u pogledu granica odgovornosti za “ratne rizike” (250 000 SDR po putniku i događaju; ili **340 000 000 SDR ukupno po brodu i događaju**)
primjenjuje se **NIŽI iznos (kritičan broj: 1360 putnika)**
- U navedenim granicama mora postojati i obvezno osiguranje za ratne rizike
- Posebno uređenje odgovornosti i osiguranja za ratne rizike i za ne-ratne rizike

IMO REZERVA I SMJERNICE ZA IMPLEMENTACIJU ATENSKE KONVENCIJE 2002

- Rizici koji mogu biti “nepokriveni” ili ograničenog osiguravateljnog pokrića: (odnosi se **i na ratne i na ne-ratne rizike**):
 - a) Štete od djelovanja radioaktivnih supstanci, kemijskog, biološkog, biokemijskog i elektromagnetskog oružja;
 - b) Štete od “kompjuterskog” terorizma;
- Za **ratne rizike** – ugovaranje automatskog prestanka osiguravateljnog pokrića u slučaju ratnog sukoba pet supersila

ZAŠTITA PUTNIKA U EUROPSKOJ UNIJI

- Treći pomorski sigurnosni paket 2009.
- Uredba EC 392/2009 od 23. travnja 2009. o odgovornosti pomorskih putničkih prijevoznika u slučaju nesreća → implementacija rješenja Atenske konvencije iz 2002. i IMO Rezerve i smjernica u pravo EU
- EU pristupila Protokolu iz 2002., Protokol stupio na snagu u travnju 2014. RH stranka

ZAŠTITA PUTNIKA U EUROPSKOJ UNIJI

■ Uredba EC 392/2009

- Primjena od trenutka kada EU postane stranka Atenske konvencije ali ni u kojem slučaju ne kasnije od 31.12.2012.
- Primjena Uredbe na:
 - a) svaki međunarodni prijevoz i
 - b) prijevoz unutar države članice za određene brodove (A i B brodovi prema Direktivi 918/18/EC, uz prijelazni period; C i D brodovi: sačiniti propis do 30.6.2013.)ako:
 - brod vije državu članice ili je u njoj upisan; ili
 - je ugovor sklopljen u državi članici; ili
 - je luka ukrcaja ili iskrcaja, prema ugovoru, u državi članici.

ZAŠTITA PUTNIKA U EUROPSKOJ UNIJI

■ Sadržaj Uredbe 392/2009:

- IMO Smjernice su prisilne i imaju karakter posebnog propisa (*lex specialis*) u odnosu na Atensku konvenciju;
- Informiranje putnika o njihovim pravima prije ili, najkasnije, prilikom polaska;
- Predujam u slučaju STOP koji je posljedica pomorske nezgode (u slučaju smrti min. 21 000 €)
- Naknada štete na opremi putnika smanjene pokretljivosti (puna vrijednost opreme, odnosno troškova popravka);
- Prijelazni period za kabotažu (A brodovi: 4 godine od primjene Uredbe; B brodovi: do 31.12.2018.)

UREDBA (EU) 1177/2010 (u primjeni od 18.12.2012.)

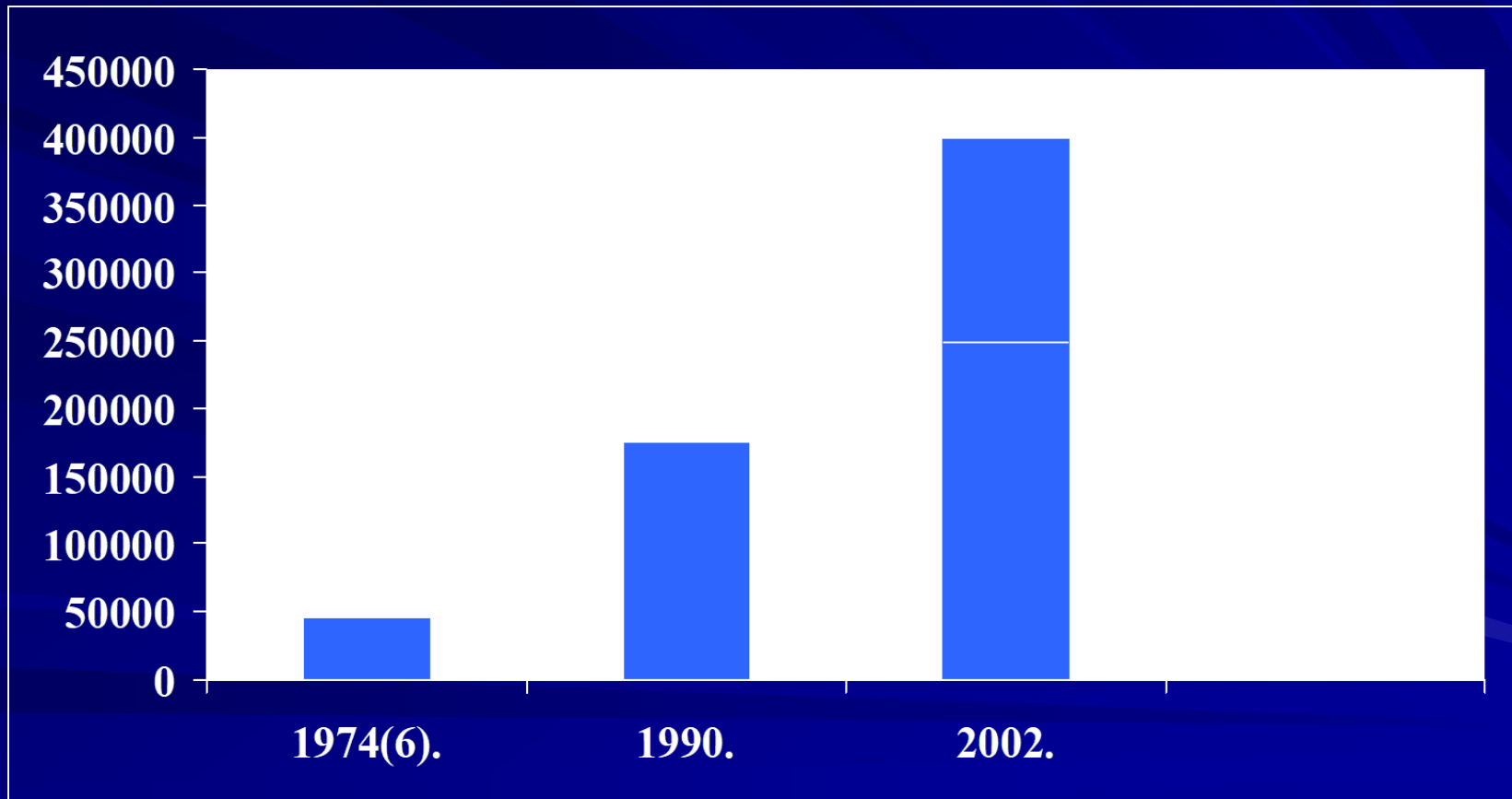
- **Relevantan otkaz putovanja ili zakašnjenje u polasku - 90 min**
 - informacije, obrok, osvježenje, smještaj (do 80 €/noć, max 3 noći) +
 - **putnikovo pravo izbora:**
 - a) preusmjerenje do odredišta (najranije moguće i bez dodatne naplate) ili
 - b) povrat prevoznine i najraniji mogući povratak do luke ukrcaja

UREDBA (EU) 1177/2010 (u primjeni od 18.12.2012.)

■ Zakašnjenje u dolasku – povrat 25% (50%) prevoznine

Trajanje putovanja prema ugovoru (redu plovidbe)	Trajanje zakašnjenja da bi bilo relevantno
≤ 4 sata	1 sat ili duže
$> 4 \leq 8$ sati	2 sata ili duže
> 8 sati ≤ 24 sata	3 sata ili duže
> 24 sata	6 sati ili duže

ODGOVORNOST PRIJEVOZNIKA PREMA ATENSKOJ KONVENCIJI I NJEZINIM PROTOKOLIMA SMRT I TJELESNE OZLJEDE PUTNIKA

PRAVA PUTNIKA PREMA IZVORIMA TURISTIČKOG PRAVA

Dio I – Međunarodne konvencije

- Međunarodna konvencija o ugovorima o putovanju, 1970 (CCV) – RH nije stranka
 - Ugovor o putovanju: kombinacija usluga koje uključuju prijevoz i zaseban smještaj ili neku drugu povezanu uslugu
- Odgovornost organizatora putovanja za neuredno izvršenje putovanja osim ako on ne dokaže da je djelovao kao uredan organizator putovanja (pretpostavljena krivnja) – opće pravilo
- Posebno pravilo: primjena propisa koji uređuju odgovornost za pojedine usluge koje organizator sam pruža ili ih povjerava trećoj osobi (pomorski propisi!)
- Granice po putniku: 50.000 zlatnih franaka za tjelesnu ozljedu
2.000 zlatnih franaka za štetu na imovini
5.000 zlatnih franka za ostalu štetu

PRAVA PUTNIKA PREMA PROPISIMA TURISTICKOG PRAVA – pravo EU

- ❑ Direktiva (EU) 2015/2302 EP-a i Vijeća od 25.11.2015. o putovanjima u paket aranžmanima i povezanim putnim aranžmanima
- ❑ Od početka primjene (1.7.2018.) zamijenila je i stavila izvan snage Direktivu Vijeća 90/314/EZ od 13.6.1990. o putovanjima, odmorima i kružnim putovanjima u paket aranžmanima
- ❑ Implementirana u hrvatsko pravo Zakonom o pružanju usluga u turizmu (uz istodobno brisanje odredaba o ugovoru o organiziranju putovanja u Zakonu o obveznim odnosima)
- Paket aranžman: bar dvije usluge od sljedećeg: prijevoz, smještaj ili druge usluga što čine cjelinu
- **Organizator putovanja odgovara, uz vrlo rijetke iznimke, za svu štetu koju prouzroči putniku tzv. nesukladnošću, odnosno neurednim ispunjenjem ugovornih i zakonskih obveza**
- Putnikovo pravo na izravnu naknadu štete (potpunu ili dopunsku) od treće osobe odgovorne za štetu
- Obvezno osiguranje od odgovornosti za štetu organizatora putovanja
- Pravo putnika na sniženje cijene ili povrat uplaćenog iznosa zbog nesukladnosti

PRAVA PUTNIKA PREMA PROPISIMA TURISTIČKOG PRAVA – pravo EU cont.

- **ZPUT (Direktiva iz 2015.) znatno detaljnije uređuju pitanje paket aranžmana, pri čemu uvode i novi institut povezanih paket aranžmana, u odnosu na nekadašnje odredbe ZOO o ugovoru o organiziranju putovanja (odnosno, u odnosu na Direktivu iz 1990.)**
- **Viša razina zaštite putnika**
- **Preciznije (i strože) uređenje predugovornih i ugovornih obveza i odgovornosti organizatora paket aranžmana i drugih trgovaca**
- **Poduzetnici koji su primarno prijevoznici mogu biti adresati ZPUT-a (npr. prijevoznik koji omogućava putniku kreiranje povezanog putnog aranžmana; prijevoznik koji pruža uslugu kružnog putovanja...)**
- **Načelna „kohabitacija” s transportnim propisima u cilju omogućavanja i organizatorima paket aranžmana i putnicima da koriste prava koja su im priznata tim transportnim propisima**